

Kaj namerava učiteljstvo s poučevanjem v naravi?

Pisec učitelj Milan Vršič (Slov. Bistrica.).

Tekom lanskega šolskega leta je bilo osobito v mariborskem političnem okraju pogostoma opazovati, da je prirejalo učiteljstvo z učenci nekake izprehode na polja in travnike, v gozdove ali pa h kakim razvalinam, tovarnam, železnicam itd.; marsikdo je ugibal, kaj neki to pomeni, da vodi ta ali oni učitelj svoje učence zunaj okrog, dočim drugi vestno poučujejo v šoli.

A tako si tega ne smemo tolmačiti; tudi oni zunaj šole vrši svojo dolžnost in to še razmeroma v večji meri, kakor njegovi tovariši, ki imajo svoje učence v šolskih klopih. To je namreč poučevanje na prostem, ki je mnogo težavnejše, a tudi koristnejše od onega, ki se vrši v slabem vzduhu med štirimi stenami.

V drugih deželah je že dokaj uvedeno in je prepričanje o veliki važnosti poučevanja v naravi že vsestransko prodrla.

Prvi poskusi, ki so se vršili na nekaterih šolah mariborskega okraja pod vodstvom okrajnega šolskega nadzornika, so se izredno posrečili; učenci so sledili z napeto pozornostjo učiteljevemu predavanju ter so na vsa vprašanja izredno dobro odgovarjali.

Le na ta način pa se bo tudi ugodilo upravičeni želji, naj se bavi šola v večji meri s kmetijskim poukom; iz knjig se vsega ne moremo naučiti, zato pa le kolikor mogoče ven z učenci v prosto naravo. Pa tudi šolski vrt bi naj bil pri vsaki šoli vzorno urejen, ker tudi ta služi učiteljstvu v omenjeno svrhu.

Vsak mladino ljubi bo torej z veseljem pozdravil odredbo okrajnega šolskega sveta, vsled katere se bode uvedel odslej tak pouk redno na vseh šolah mariborskega, slovenjebistriškega in šentlenceškega okraja. Nadejati se je, da se bodo i v drugih okrajih zelene Štajerske uverili o veliki vrednosti pouka v naravi ter prav kmalo sledili navedenim okrajem v tej stroki.

Dotični odlok, ki je izšel v uradnem listu mariborskega okrajnega glavarstva, se glasi:

Par. 76. stalnega šolskega in učnega reda določuje v zadnjem odstavku sledeče:

„Kolikorkrat pripuščajo razmere, naj se z učenci priredijo poučni, učni smoter pospešujoči izleti.“

Važnost te določbe je v pedagoškem, didaktičnem in higijeniškem oziru tako jasna, da se je okrajnemu šolskemu svetu zazdelo, načrtoma osnuti v tem šolskem okraju uvedbo takih izletov, poučevanja v naravi.

Ker pa je ta pouk velikemu delu prebivalstva novost, koja se mnogokod prav ne razumeva in od mnogih tudi ne odobrava, naprosijo se občinska predstojništva in krajni šolski sveti, da poučno in pojasnujoče vplivajo na prebivalstvo. Takšen izlet ni učitelju sprehod, tudi ne olajšava njegovega dela, temveč je nasprotno napornejše delo nego pouk v šolski sobi, in je popolnoma neopravičena misel, da prirejajo učitelji takšne šolske izlete v svojo priležnost. S tem izvršujejo le svojo dolžnost in skazujejo svojim učencem veliko dobroto. Kajti najboljši pouk je oni, ki temelji na nazornosti.

Če torej hočejo stariši, da se njihovi otroci čim največ in čim najboljše uče, morajo torej z veseljem pozdraviti uvedbo poučevanja v naravi, nikakor pa ne smejo ovirati ga.

nizdol, se obrnila v višino in se vila strmo v goro. V globokem molku, pri slabem svitu svetilnice, so korakali rahlo vojaki, mož za možem, po ozki poti. Srce vseh je bilo burno. Če se jim ne posreči priti do širjega prostora predno zaslutijo roparji neljubi obisk — se ponovi lahko drama, ki se je odigrala pri prvem vходу. Nekaj dolgih minut so hodili po nevarni stezi.

Naredila je nenaden ovinek. Zasvetila se je luč in cev puške... Velik močan ropar je stal pred vhomom ter ga zamašil s svojim obširnim truplom.

Kdo je!? je vprašal grozeče, pa ni pričakal odgovora. Vojak je hitel z nasajenim bajonetom proti njemu. Ropar je pomeril. Že se je gibal petelin — pa predno je sprožil puško, ga je že prebodel bajonet...

Vojaki so hiteli preko mrtvega trupla v širino, kjer jih je stalo lahko dvajset v vrsti. Tu so si prižgali in stopali pogumno naprej.

Razširila se je jama — zasvetili so se kapniki ob steni v bližini — a tam naprej — v višini, v sredini, — tam je vladala tmina, — tihota, — groza...

Pa kmašu je oživela tihota pokanja smrtonosnih strelcev — tmino je razsvetlil blesk pogubonosnih bliskov. Vojaki so odgovarjali temu pozdravu... Krik se je razlegal pod veličastnim obokom.

Grozen, vendar krasen prizor!

Bili so boj uničenja. Ne ropar, ne vojak ni poznal usmiljenja. Pri svetu vojaških bakelj in plemenic so grmeli strelci, krogle so se odbijale od stropa. Veliki kapniki so se trgali, padali na bojevnike. Pok strelcev je odmeval gromeče iz stotero kotov.

Posebno se mora povdariti, da teh šolskih izletov ni zamenjavati s takozvanimi majnikovimi izleti, ki se prirejajo zgolj v odpočitek. Šolski sprehodi so marveč odmenjeni resnemu delu, so isto-tako pouk, kakor oni v šolski sobi; zategadelj bi bilo vsako motenje teh sprehodov prekršek zakona, kojega, kakor je znano, strogo kaznuje kazensko sodišče.

Da se torej to poučevanje v naravi, ki se bode sedaj uvedlo po vseh šolah v okraju, more vršiti brez vsakega motenja, naprosijo se občinska predstojništva in krajni šolski sveti prebivalstvu v prilog, da poučno vplivajo na isto in tako pospešujejo navedeni pouk.

Državni zbor.

Finančni minister dr. Korytowski je predložil državni proračun za l. 1908 ter ob tej priliki imel velik govor. Naznanil je posebno veselo novico, da je bilo l. 1906 okroglo 146 milijonov kron prebitka. V proračunu za prihodnje leto je zvišan tudi zaklad za izboljšanje kmetijskih zemljišč. Korytowski je izbo-ren finančni minister, zraven pa je tudi srečen, da vlada ravno v času, ko je v Avstrijo prišlo izredno veliko denarja. Kakor se kaže, smo bili že na višku narodnogospodarske blaginje v sedanji dobi, in prihodnja leta bodo zopet slabša. Dobro državno gospodarstvo nam je zunaj pridobilo velik ugled, posebno pa gledajo ogrski državniki zavidljivo na nas.

V državnem zboru sme vsakdo govoriti v svojem jeziku. Da pa se govori zvedo tudi zunaj zbornice, treba jih je stenografirati (brzopisno zabeležiti). V to svrhu se je potegnil Slovenski klub, da dobi-mo v državno zbornico slovenskega stenografa in določen je za ta posel vladni komisar dr. Skaberne. Zadnji petek je že bil v državnem zboru navzoč, ker je bilo pričakovati, da bo poslanec Jaklič že prišel kot govornik na vrsto, ki je javil, da hoče govoriti le slovenski. To je uvedba, za katero si je katoliški Slovenski klub dobil velike zasluge.

Poslanci socialdemokratske stranke so vložili dva nujna predloga, v katerih se pritožujejo, da so živila postala tako draga, ter zahtevajo, da se od-pro meje proti Srbiji ter da se sme uvažati preko-morsko meso. Poslanci Slovenskega kluba so takoj določili dva govornika, da bosta vložila protest ce-lega kluba in bodo seveda vsi glasovali proti so-cialdemokratskemu predlogu.

V seji dne 12. t. m. je predstavil ministrski predsednik Beck svoje nove ministre. Somišljeniki novih ministrov so jih burno pozdravljali, socialde-mokrati in češki radikaleci so jih pa grdo psovali. Le počasi je postal mir, da se je začelo zborovati. Med drugim je bil sprejet predlog, s katerim se vladi naroča, naj hitro izdela zakonski načrt, da dobivajo družine k orožnim vajam odislih ubogih rezervistov in nadomestnih rezervistov podporo.

Politični ogled.

— Trgovinska pogodba s Srbijo. Kakor vse kaže, se bodo pogajanja za ugotovitev trgovinske pogodbe naše države s srbsko kraljevino zopet razbila. Pogoje Avstro-

Ogrske Srbije nikakor noče sprejeti. Avstrija ne dovoli izvoza živine iz Srbije v Avstro-Ogrsko in tudi ne prevozní promet srbske živine preko naše države. Avstro-Ogrska zahteva nadalje, da bi srbske klavnice nadzorovali avstrijski in ogrski živinozdravniki. Potemtakem bodo najbrž poga-janja brezuspešna.

Mala politična naznanila.

Dne 7. nov. V Črnogori so bili baje pri vo-litvi v skupščino veliki nemiri. Stranka so se obde-lovale z noži in puškami. — V ogrskem državnem zboru se naduti Ogrci nič ne ozirajo na narodnostno-manjšino, katero tvorijo Hrvati, Slovaki, Rumuni in Nemoi.

Dne 8. nov. Listi poročajo, da v kratkem odstopi štajerski namestnik grof Clary. Kot njegov naslednik se imenuje sekcijiski načelnik iz naučnega ministrstva grof Wickenburg. — Vlada namerava predložiti državnemu zboru postavo za obdačenje avtomobilov.

Dne 9. nov. V Ausse na Zg. Štajerskem je bilo veliko zborovanje katoličanov, na katerem so ogorčeno ugovarjali proti blaženju vere v socialde-mokratskem listu „Arbeiterwille.“ — Danes je obis-kala nemška cesarjeva dvojica angleški dvor.

Dne 10. nov. V Pragi so priredili sloven-ski in češki dijaki shod, na katerem so zahtevali slovensko vseučilišče v Ljubljani. — Novi sultan maroški skuša pridobiti zase Evropejce. Poslal je pisma evropskim zastopnikom v Maroku, katerih pa isti niso sprejeli. Stari sultan je obljubil, da bo ščitil Evropejce. — V Varšovi na Ruskem so zapri-več častnikov, ki so baje izdali vojaške tajnosti Av-striji. — Ruska дума se otvori dne 14. t. m. s pre-stolnim govorom.

Dne 11. nov. Danes je cesar zaprisegel no-vo imenovane ministre. — Cesar je imenoval za na-mestnika upokojenega brambovskega ministra La-tscherja podmaršala Georgi. Pravijo, da bo Georgi imenovan za domobranskega ministra.

Dne 12. nov. Italijanski visokošolci so na Dunaji demonstrirali in zahtevali italijansko vse-učilišče v Trstu. — Cesar se namerava v četrtek, če bo lepo vreme, peljati prvikrat po bolezni iz Senbruna v dvorni grad v mesto.

Razne novice.

* Osebnosti. Pri celjskem okrajnem glavarstvu je stopil v službo g. dr. Marko Ipavc. — Sodni oficijal Franc Cenc je prestavljen iz St. Pavla v Maribor.

* Iz finančne službe. Nadpaznik finančne straže Anton Fuchs je prestavljen iz Šmarja v Sočanj.

* Imenovanje. Računski podčastnik F. Žolgar je imenovan za kancelista pri politični ekspozituri v Mozirju.

* S šole. Na Tezni pri Mariboru se ustanovi dvorazredna ljudska šola. Nastavljeni so za stalne učitelje, oziroma učiteljice: v Braslovčah tamošnja začasna učiteljica gđ. Berta Meglič; v St. Juriju v Slov. gor. tamošnja začasna učiteljica gđ. Irena Slemenšek; v St. Lenartu v Slov. gor. g. Anton Zabukošek iz Sv. Marjete ob Pesnici; v St. Martinu pri Vurburku tamošnja začasna učiteljica gđ. Ida Cokl; v Prihovi gđ. Božena Krek iz Stranic; v Zrečah gđ. Adela Fabiani od Sv. Duha v Ločah; na okoliški šoli v Vitanju gđ. Marija Lindtner iz Dobja. Za učiteljico ženskih ročnih del v Razborju je imenovana gđ. Vida Jurko.

Trikrat toliko je bilo vojakov kakor roparjev. Ali ti so poznali vsak kot, vsako votlino, vsako pot jame. Iz nedostopnih krajev, skritih za skalami so streljali na nasprotnike. Bili so spretni strelci.

Od nevidne roke zadeti so padali vojaki. Pre-moč je prisilila vendar roparje po ljutem boju, da so bežali v čolnu preko jezera.

Vojaki za njimi. Do pasu v vodi so gazili v dežju strelcev gosto blato. Jeza nad smrtjo toliko to-varišev je podžigala poveljnika in može. V vednem boju za vsako ped zemlje so se umaknili roparji že do strmega brega, ki tvori prehod v nižjo jamo. Upali so, da se rešijo po tej poti.

Mahoma so ugasnili svoje luči in zažgali ku-pe slame, ki so bili njih ležišča. V hipu je bil višji del jame zavit v oblak črnega dima.

Za hip le so zastali vojaki v nenadni tmini, ter se dušili v nenadnem dimu. Tačas so plezali roparji urno preko strmega roba. Slama je zgorela s svitlim plamenom. Vojaki so hiteli gori. Pa ro-parjev ni bilo več, kakor senca sta izginila ravno poslednja dva v tmini.

Iz tmine pa je zabliskalo — par vojakov, ki so se nagibali čez rob, je padlo. Strel za strelom je prihajal iz te tmine, in vojak za vojakom je pa-dal...

Vojaki so se umikali — se skrivali za kap-nike ob steni. Ne oziraje se na nevarnost je pre-motril hrabri poveljnik položaj.

Deset roparjev je stalo na plošči pod robom — morda dvajset jih je splezalo iz dolenje jame po tako visoki steni, da so streljali naravnost na vo-jake. V svitu bakelj so bili vojakovi tmino zavitim roparjem zanesljiv cilj.

Poveljnik je ukazal vojakom ugasniti baklje. Nato je izbral dvajset boljših strelcev in jih potak-

nil v zaseke skalovja nad brezdnom. Drugim je pa ukazal plaziti se tiho do roba, s pripravljenimi puškami in lestvicami.

Ko je bil vsakdo na svojem mestu, je vrgel sam poveljnik plamenico med roparje na plošči. Bliskoma je razsvetlil može, ki so se skrivali po-steni nad brezdnom.

V istem hipu je zagrmelo na poveljnikovo po-velje. Dvajset strelcev je zabliskalo. Mrtvi ali ran-jeni so popadali roparji raz steno v globoko, temno dno. Njih poslednji grozni krik je odmeval strašno od visokega skalnatega oboka, je budil temno, tiho jezero...

V istem hipu pa so se že spuščali neustra-šeni vojaki s hrabrim poveljnikom v dolenjo jamo. Po treh lestvah so hiteli. Roparji v nižini so jim sprejemali s strelci, z divjo kletvijo. Lestva se je pretregala. Vojaki so izginili v tmini.

Ostali pa so planili še z večjo jezo na pov-zročitelje tolike nesreče. Boj, klanje, se je nadalje-valo po prostorni dolnji jami, odmevajoč po ozkih hodnikih...

Pa polovica roparjev je ležala mrtva, nekaj jih je bilo ranjenih, drugim je pošlo streljivo. Dva-najst mož so polovili in zvezali.

Poveljnik je pregledoval jamo. Vreča žita, za-voji sukna, zaloge živeža in blaga, ki so pričale o veselem življenju roparjev, ga niso zanimale.

Nekaj drugega je iskal priletni mož z rosnim čelom. Tudi vojaki so hodili po hodnikih, med kap-niki — so izpraševali ujete tolovaje. Pa ti so zrlí v tla, so grizli konce brk in zvijali roke v tesnih vezeh.

Krik groze je klical vojake k poveljniku. Stal je ob koncu hodnika, ki vodi skozi ozko luknjo na